

یک شهر
گفت و گو

جلسات مردمی

برنامه جامع شهر اصفهان

اصحاب رسانه

پنجشنبه ۲۷ تیر ۹۸
دیرستان بهشت‌آیین

 isfahan.plan

 isfahanplan

www.isfahanplan.ir

فهرست مطالب

- ۱- شناسنامه گزارش ۴
- ۲- شیوه اداره جلسه ۴
- ۱-۲- معرفی تسهیل گر از خود و برنامه ۴
- ۲-۲- یخ شکنی ۴
- ۳-۲- طرح پرسش ۵
- ۴-۲- گروه بندی ۵
- ۵-۲- انتخاب مشکلات اصلی ۵
- ۶-۲- مصادیق مشکلات اصلی ۵
- ۷-۲- ارائه نظر گروه ۵
- ۸-۲- اولویت بندی فردی ۵
- ۳- داده‌های به دست آمده ۶
- ۱-۳- فهرست مشکلات بیان شده توسط زنان ۶
- ۲-۳- مشکلات اصلی (به تفکیک گروه‌ها) ۶
- ۳-۳- مصادیق مشکلات اصلی در شهر (به تفکیک گروه‌ها) ۶
- ۴-۳- فهرست اولویت بندی فردی ۸
- ۵-۳- گزارش انتقادات و پیشنهادها ۹

اصحاب رسانه

۱- شناسنامه گزارش

موضوع: بررسی مشکلات شهر اصفهان جهت تدوین برنامه جامع شهر اصفهان

گروه مخاطب: اصحاب رسانه

محل برگزاری: دبیرستان دخترانه بهشت‌آیین

تاریخ: ۹۸/۴/۲۷

تعداد شرکت‌کننده: ۷ نفر

تسهیل‌گران: مرتضی رضوانی، نفیسه باقری

۲- شیوه اداره جلسه

۲-۱- معرفی تسهیل‌گر از خود و برنامه

در ابتدا تسهیل‌گر، معرفی مختصری از طرح جامع شهر ارائه داد. به این صورت که تاکنون ۲ طرح جامع شهر در سال‌های ۵۱ و ۶۸ برای اصفهان با نگاه از بالا به پایین نوشته شده و امسال برنامه جامع جدیدی برای شهر نوشته می‌شود. این نکته قابل ذکر است که این برنامه برای شهرداری و شورای شهر نیست. مخاطب ما، آن‌ها نیستند. کلیت شهر مدنظر است و نه ارگان خاصی. پس نگاه ما باید جامع باشد. کار من و همکارم امروز فقط تسهیل‌گری است و در یک فرایند گفتگو محور نظرات شما دریافت شده و منتقل خواهد شد. در این چند روز با اصناف مختلفی رو به‌رو بودیم. اهالی رسانه معروفند که چشم‌بیدار شهر هستند. پس جلسه امروز با اهالی رسانه در دو حیطه قابلیت گفتگو دارد. اول در باب مسائل صنفی خود و دوم از باب آنکه اهالی رسانه، شهر را خوب دیده‌اند. از هر دو زاویه امروز حرف بزنیم مناسب است. این جلسه مراحل مختلفی دارد که هم به صورت فردی هم گروهی برگزار شده و در نهایت به تعداد افراد و به تعداد گروه‌ها الویت‌های حاضران و دغدغه‌های آن‌ها در مورد شهر به دست خواهد آمد.

۲-۲- بیخ‌شکنی

تسهیل‌گر جلسه از شرکت‌کنندگان خواست ضمن معرفی خود، نظرشان را در مورد اصفهان رویایی در چشم‌انداز ده سال آینده بیان کنند و این عبارت را تکمیل کنند که اصفهان در ده سال آینده شهری است ...

پاسخ شرکت‌کنندگان عبارت بود از:

- اصفهان رویایی، شهروندان آگاهی دارد.
- در اصفهان رویایی ده سال آینده صدای ماشین به گوش نمی‌رسد.
- اصفهان در ده سال آینده پایتخت گردشگری و صنایع دستی است و به عنوان شهر پاک در جهان شناخته می‌شود.
- در اصفهان رویایی، اکثریت شهروندان به مدیران و دست‌اندرکاران شهر اعتماد دارند.

• اصفهان رویایی محیط زیست پایداری خواهدداشت.

۲-۳- طرح پرسش

ابتدا از افراد خواسته شد مسائل، مشکلات و اولویت‌های شهر را از نگاه خود در قالب ۴ عنوان یا جمله در برگه‌هایی که بین آن‌ها توزیع شده به صورت فردی بنویسند. پس از فرصت حدود ۷ دقیقه‌ای از آن‌ها خواسته شد که یکی از اولویت‌ها را انتخاب و به ترتیب بخوانند تا توسط تسهیل‌گران بر روی تابلو نوشته شود.

پس از نوشتن اولویت‌های اول از حاضران دعوت شد در صورتی که اولویت دوم آن‌ها اولیوی است که به زعم آن‌ها خیلی مهم بوده و باید اضافه شود، آن مورد را نیز بیان کنند که اولویت دوم با رنگ دیگری بر روی تابلو درج شد.

۲-۴- گروه‌بندی

گروه بندی به شکل انتخابی توسط تسهیل‌گران با توجه به نسبت ویژگی‌ها، اطلاعات، دانش، درصد مشارکت در بحث به صورت دو گروه ۴ و ۳ نفره انجام شد.

۲-۵- انتخاب مشکلات اصلی

بعد از فهرست شدن اولویت‌های همه افراد بر روی تابلو، از آن‌ها خواسته شد که در قالب گروهی پس از بحث و گفت‌وگو سه اولویت گروه را انتخاب و بر روی کاغذ بنویسند. از افراد خواسته شد که در حین بحث تجربه‌های زیسته، مصادق‌ها و تجربیات خود را نیز بیان کنند.

۲-۶- مصادیق مشکلات اصلی

مصادیق در قسمت داده‌ها گزارش شده‌است.

۲-۷- ارائه نظر گروه

پس از پایان بحث گروهی و نوشته شدن اولویت‌ها توسط منشی‌های گروه یکی از اعضای هر گروه به عنوان سخن‌گو اقدام به خواندن اولویت‌های گروه نمود. البته با توجه به اینکه گروه رسانه‌ها بودند معمولاً در خلال توضیحات سخن‌گو دیگر اعضا نیز وارد بحث شده و مسئله را تبیین می‌کردند.

۲-۸- اولویت‌بندی فردی

در این قسمت از حاضران خواسته شد که به صورت فردی و با توجه به بحث‌های درون گروهی و موارد و مباحث مطرح‌شده از سوی گروه‌های دیگر یکی از موارد درج شده در گروه را به عنوان اولویت و یا مسئله اصلی خود بر روی برگه یادداشت نموده و به تسهیل‌گران ارائه نماید.

۳- داده‌های به دست آمده

۳-۱- فهرست مشکلات بیان شده توسط زنان

۱. مسائل زیست‌محیطی
۲. حفظ میراث فرهنگی و توسعه گردشگری
۳. آسیب‌های فضای مجازی بر شهروندان
۴. عدم استفاده صحیح از سازمان‌های مردم‌نهاد
۵. بی‌اعتمادی شهروندان به یکدیگر و به مسئولین شهر در مقایسه با دیگر شهرها
۶. عدم تربیت نیروی حرفه‌ای رسانه‌ای و عدم دخالت رسانه‌ها در برنامه‌های شهری (مدیریت شهری)
۷. عدم مشارکت‌پذیری شهروندان
۸. از بین رفتن تنوع فرهنگی و قومی و حاکم شدن و تأثیرگذاری بیش از حد نگرش‌های بسته مذهبی در شهر
۹. نامتوازن بودن برنامه‌های فرهنگی در شهر
۱۰. جلوگیری از گسترش حاشیه‌نشینی
۱۱. کاهش حس عرق شهروندی
۱۲. نبود مدیریت یکپارچه شهری

۳-۲- مشکلات اصلی (به تفکیک گروه‌ها)

گروه اول:

۱. مسائل زیست‌محیطی
۲. بی‌اعتمادی شهروندان به یکدیگر و به مسئولین در مقایسه با دیگر شهرها
۳. از بین رفتن تنوع فرهنگی و قومی و حاکم شدن و تأثیرگذاری بیش از حد نگرش‌های بسته مذهبی در شهر

گروه دوم:

۱. مسائل زیست‌محیطی
۲. (تلفیقی از چند مورد): عدم مشارکت‌پذیری مردم، ناشی از عدم اعتماد آن‌ها به مدیریت شهری و به دنبال آن کاهش عرق شهروندی
۳. نبود مدیریت یکپارچه شهری

۳-۳- مصادیق مشکلات اصلی در شهر (به تفکیک گروه‌ها)

گروه اول

زیست‌محیطی

در رابطه با مسائل زیست‌محیطی اولین مصداق گروه، وضعیت زاینده‌رود عنوان شد. خشکسالی، آلودگی هوا در فصول مختلف و افزایش خودروهای شخصی که باعث آلودگی و بصری و صوتی شده نیز از دیگر مصادیق عنوان شده در این باره بود. هم‌چنین به نظر گروه اول اصفهان از دو وجه تحت فشار است. اول به‌خاطر تخریب منابع طبیعی و مشکل ریزگردها در بهار و تابستان (که ایشان عنوان کرد در دوران کودکی چنین تجربه‌ای نداشته و پدیده‌ای کاملاً جدید است) و تبعات آلودگی صنعتی در پاییز و زمستان که عملاً چهار فصل سال هوای اصفهان ناسالم است. یکی از اعضای گروه کوچ برخی از اقوام و دوستان خود از اصفهان و ساکن شدن در شهرهای شمالی را به عنوان تجربه شخصی خود بیان کرد.

بی‌اعتمادی شهروندان به یک‌دیگر و به مسئولین در مقایسه با دیگر شهرها

گروه اول این مورد را در مقایسه با شهرهای دیگر ملموس دانستند. آزمون و خطاهای مکرر در عملکردهای مسئولین اعتماد شهروندان را کاهش می‌دهد. از مصداق‌های این آزمون و خطاهای مکرر پروژه چهارباغ، پروژه مترو و ارگ جهان نما است که به دلیل خطاهای مکرر اعتماد عمومی از بین رفته‌است. اخذ تصمیمات عجولانه و بدون مشارکت شهروندان در این بی‌اعتمادی دخیل است. ارتباط بین شهروندان و مسئولین قطع است. بی‌اعتمادی در سطوح بین شهروندی نیز گسترده است. حس بی‌اعتمادی و ناامنی حتی بیشتر از خود بی‌اعتمادی و ناامنی وجود دارد.

مورد دیگری که مطرح شد آن بود که شهروندان منافع شخصی خود را ارجح بر منافع جمعی و منافع شهر می‌دانند و در پروسه پیاده‌راه‌سازی چهارباغ گاهاً مخالفت‌ها، فقط به منافع شخصی افراد برمی‌گشت.

حضور کم‌تعداد و حداقلی در همین جلسه نیز نشان می‌دهد که اعتمادی به نتیجه‌بخش بودن چنین جلساتی و تأثیر نظرات شهروندان بر تصمیم‌های مدیران وجود ندارد و یا اندک است.

از بین رفتن تنوع فرهنگی و قومی و حاکم شدن و تأثیرگذاری بیش از حد نگرش‌های بسته مذهبی در شهر، سرعت گرفتن خروج اقلیت‌های مذهبی از شهر، عدم اجرای آزادانه مراسم اقلیت‌های دینی و ممانعت از حضور و مشارکت سایر شهروندان در مراسم آنها از جمله مصادیق این مشکل عنوان شد. این در حالی است که اصفهان شهری زیستگاه ادیان و اقوام مختلف در ادوار تاریخی بوده است. اما اصفهان امروز در ابعاد قومی و مذهبی به سمت تک بعدی و تک صدایی شدن پیش می‌رود. نقش اقلیت‌های مذهبی در تصمیم‌گیری‌های برای شهر کم‌رنگ است و یا اصلاً مشارکت آن‌ها را نمی‌بینیم.

اعمال تصمیم‌های سلیقه‌ای همچون عدم اجازه خانم‌ها در استفاده از دوچرخه در اصفهان تبدیل به مسئله شده‌است. این تبعیض‌ها، بی‌اعتمادی را تقویت می‌کند.

گروه دوم

مسائل زیست‌محیطی

نکته مهم در مسائل زیست‌محیطی آن است که هماهنگی بین بخشی وجود ندارد و ارگان‌ها با هم در تضاد هستند. مثلاً در رابطه با مسئله ریزگردها، تصمیم‌های محیط زیست و شهرداری با هم در تضاد است. واقعیت‌ها پوشانده می‌شود و اطلاع‌رسانی درست انجام نمی‌گیرد. در نهایت مسائل زیست محیطی امر سیاسی می‌شود.

از عواملی که به مشکلات زیست‌محیطی دامن می‌زند، زیرساخت‌های ترافیکی است که هم‌چنان به‌روز نیستند. توزیع سفر به درستی در شهر انجام نمی‌گیرد و مراکز خدماتی و اداری و نهادهای اداری، دفاتر شرکت‌ها، پزشکان به صورت متمرکز قرار گرفته و مرکز شهر متراکم است.

به صورت تلفیقی: عدم مشارکت‌پذیری مردم، ناشی از عدم اعتماد آن‌ها به مدیریت شهری و به دنبال آن کاهش عرق شهروندی.

مشارکت مردم در تصمیم‌گیری برای شهر بسیار اندک است. به طور مثال از سازمان‌های مردم‌نهاد دعوت می‌شود ولی این دعوت گزینشی و نمایشی است. اعتماد مردم در پروژه‌های پرمسئله‌ای هم‌چون مترو، جهان‌نما، بدنه شرقی چهارباغ و میدان امام علی خدشه‌دار شده و اعتراض کنش‌گران پاسخی دریافت نکرده‌است. اگر شهروندان اعتراض می‌کنند، نشان‌دهنده عرق آن‌هاست و امروز این اعتراضات و حساسیت‌ها کمتر شده‌است؛ قهر اجتماعی محصول اعتراضی است که پاسخی دریافت نکند.

مصادق دیگر در این مورد عدم تقویت هویت شهروندان در مراکز فرهنگی شهر است. در فرهنگ‌سراهای شهرداری کلاس‌های مختلفی برگزار می‌شود که هیچ کدام در راستای تقویت هویت شهروندان اصفهان نیست. جای برنامه‌هایی هم‌چون تبیین حقوق شهروندی خالی است. هر محله‌ای برای خود و بر اساس نیازهای خود نیاز به فرهنگ‌سازی دارد. کم‌اهمیت قرار گرفتن نیازسنجی از مردم در عدم شناخت درست از نیازهای شهروندان مؤثر است. نیازسنجی در هر منطقه مشخص می‌کند چه برنامه‌هایی باید در اولویت قرار بگیرند.

نبود مدیریت یکپارچه شهری

خیابان آقانو‌الله نجفی یکی از مصادیق عنوان‌شده در رابطه با نبود مدیریت یکپارچه شهری بود. این خیابان که در بازه زمانی ۲۰ ساله هنوز به سرانجام نرسیده تهدیدی میراثی برای بافت تاریخی پیرامون آن است. خیابان یحیی‌خان و حمام خسروآغا نیز ثابت کرده‌اند شهرداری و میراث فرهنگی با هم عمل نمی‌کنند.

به عقیده این گروه، بیش‌تر مصادیقی که بر نبود مدیریت یکپارچه شهری دلالت می‌کند از تبعات نقص‌های آشکار طرح تفصیلی است که سمبل ناهماهنگی بین سازمان‌هاست. به علاوه اتکا به طرح تفصیلی شهر، بدون دخالت دادن نظرات شهروندان آثار منفی این نقص‌ها را تشدید می‌کند. تبعات منفی طرح تفصیلی امروز هجوم به بافت اصلی شهر، تمرکز جمعیت در بافت اصلی شهر و خطرات و تهدیداتی است که بر بافت اصلی تحمیل شده‌است.

۳-۴- فهرست اولویت‌بندی فردی

مسائل زیست‌محیطی (۴)

بی‌اعتمادی شهروندان به یکدیگر و به مسئولین در مقایسه با دیگر شهرها (۳)

۳-۵- گزارش انتقادات و پیشنهادهای

بیشتر اعضا از نحوه اطلاع‌رسانی انتقاد داشتند و معتقد بودند که اطلاع‌رسانی می‌بایست زودتر و دقیق‌تر صورت می‌پذیرفت. به زعم حاضران، برنامه بسیار برنامه‌جدی است ولی از سوی متولیان چندان حداقل در این مرحله که مرحله بسیار مهمی است جدی گرفته نشده است. از عدم استقبال همکاران خود چنین استنباط کرده بودند که اطلاع‌رسانی دیرهنگام و ضعیف صورت گرفته است. کلیت برنامه را بسیار راه‌گشا دانسته و حضور رسانه‌ها در مراحل بعدی آن را ضروری دانستند.